

KDO DS. MŁODZIEŻY W KRAKOWIE

przedstawia

„DOZWOLONE OD LAT 18STU” WNIOSKI Z BADAŃ MŁODZIEŻY 18-30 MIESZKAJĄCEJ W KRAKOWIE

LUTY 2017

Badanie realizowano w okresie od listopada 2016 do lutego 2017 metodą kwestionariuszową online na grupie 773 młodych osób w wieku 18-30 mieszkających w Krakowie.

Opracowanie treści kwestionariusza:

Barbara Moś, Tomasz Pytko, Agnieszka Duliban-Rokita

Opracowanie narzędzia:

Tomasz Pytko

Opracowanie raportu:

Barbara Moś

Konsultacja merytoryczna:

Paweł Hess, Akademia Badań Społecznych, Fundacja Socjometr

SPIS TREŚCI

Tło i uzasadnienie podjęcia badań.....	3
Metodologia.....	3
Grupa docelowa i próba badawcza.....	3
Wymiary przynależności do Krakowa i autoidentyfikacji.....	6
Wybrane cytaty.....	7
O stanie powietrza.....	7
O infrastrukturze:.....	8
O stosunkach społecznych:.....	8
O warunkach mieszkaniowych:.....	9
O rynku pracy:.....	9
O kulturze:.....	9
Inne:.....	9
O wszystkim:.....	10
Życie w Krakowie.....	10
Otoczenie społeczne.....	11
Praca.....	12
Gotowość do mobilności:.....	12
Podsumowanie.....	13

TŁO I UZASADNIENIE PODJĘCIA BADAŃ

Miasto Kraków przygotowuje się do opracowania strategii polityki młodzieżowej „Młody Kraków 2.0”, programu adresowanego do młodych ludzi. Badania diagnostyczne przeprowadzone na zlecenie Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miasta Krakowa przez Fundację Rozwoju Badań Społecznych objęły grupę młodzieży w wieku od 13 do 20 lat. Komisja Dialogu Obywatelskiego ds. Młodzieży w Krakowie postanowiła zwrócić uwagę na młodzież w wieku 18-30 lat (w badaniu wzięła też udział 1 osoba w wieku 31 lat), która mieszka w Krakowie lub/i studiuje lub/i pracuje. Jest to ważny segment młodzieży, w ocenie KDO ds. Młodzieży pełen potencjału do wykorzystania, jak i obszarów do pracy, który dotąd nie był adresatem miejskich polityk młodzieżowych. Niniejsze badania pokazują obszary, które warto ująć w planowaniu całościowych działań strategicznych na rzecz młodzieży w Krakowie, obszary do dalszych i bardziej szczegółowych badań, jak i obszary komunikacyjne, którymi może zostać objąć młodzież 18+.

KDO ds. Młodzieży, za Komisją Europejską i Radą Europy, jak i badaczami w obszarze młodzieży definiuje młodzież szeroko, jako okres w życiu człowieka nieograniczony sztywną metryką, a stadium życia, które kończy się w momencie osiągnięcia dojrzałości nie tylko biologicznej, ale psychologicznej i społecznej¹. W ujęciu psychologicznym okres ten składa się z fazy adolescencji i wczesnej dorosłości kończącej się osiągnięciem dojrzałości emocjonalnej. Młodzież jako kategoria społeczna definiowana jest zaś w ramach określonych instytucji społecznych oraz takich działań jak opuszczania domu rodzinnego, zakładania własnej rodziny, zdobywania wykształcenia czy definiowania ścieżki rozwoju zawodowego². Młodzież to też wytwór kultury, określający to, co „młodzieżowe”, kreujący trendy, sytuujący się w opozycji do tego, co „dziecinne” czy „dorosłe”³. We wszystkich tych kategoriach obserwujemy wydłużanie się okresu młodości. Wydłuża się okres „gniazdowania”, okres zdobywania edukacji, regularnie podnosi się wiek zakładania rodziny, zaś niezależności ekonomicznej nie gwarantuje podjęcie pierwszej (i kolejnej) pracy.

Na potrzeby polityk młodzieżowych instytucje europejskie wyznaczyły granice na wieku 30, a nawet 35 lat. KDO ds. Młodzieży przyjmuje umowną granicę 13-30. Dla uzupełnienia badania grupy wiekowej 13-20 podjęto próbę diagnozy grup wiekowej 18-30.

METODOLOGIA

Badanie zostało opracowane w odniesieniu do wybranych i adekwatnych obszarów badawczych „Diagnozy Krakowskiej Młodzieży” opracowanej przez FuRBS: „Ja” (w odniesieniu do życia w Krakowie), „Rodzina-Rówieśnicy” (otoczenie społeczne), „Kraków” (zaangażowanie społeczne, przynależność, tożsamość). Dodatkowym obszarem w tej grupie wiekowej jest „Praca”, w której omawiane są oczekiwania, jak i obecny stan rzeczy. Obszar „Szkoła” został ominięty.

Podane obszary zostały zbadane poprzez kwestionariusz online udostępniany w mediach społecznościowych, a odpowiedzi zbierane były metodą kuli śniegowej. Dobór próby nie jest losowy, wobec czego niemożliwa jest generalizacja wyników na całą populację z określonym i obliczalnym błędem pomiaru. Tym niemniej 773 zbadane osoby pokazują nam pewne zjawiska i dostarczają informacji, które mogą być użyte do dalszych badań, zarówno jakościowych, jak i ilościowych, do czego KDO ds. Młodzieży zachęca.

GRUPA DOCELOWA I PRÓBA BADAWCZA

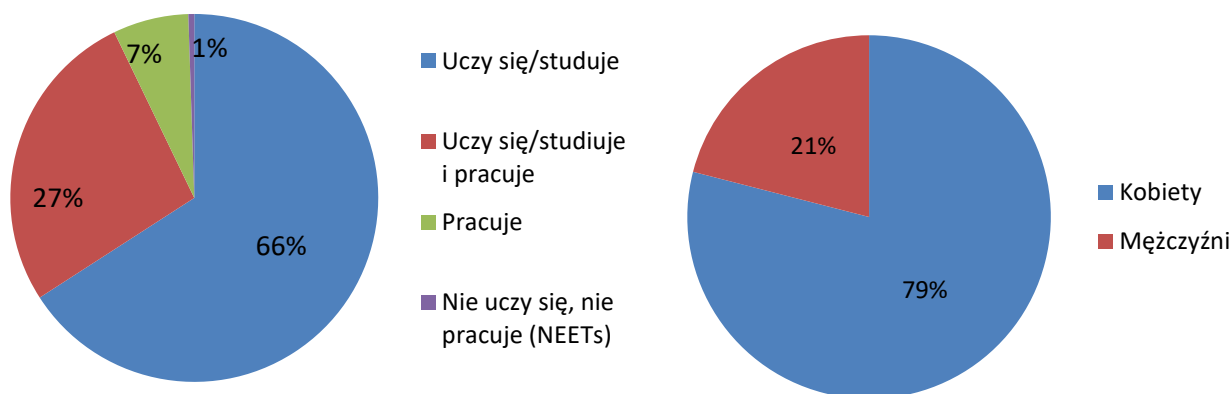
¹ Kwak A., (2008-2009). RODZINA I MŁODZIEŻ. TEORIA I BADANIA, *MŁODZIEŻ A RODZINA ROCZNIKI SOCJOLOGII RODZINY XIX UAM POZNAŃ*, 52.

² Hildebrandt-Wypych D., (2009). Pokolenia młodzieży – próba konceptualizacji, *Przegląd Pedagogiczny* nr2, 106.

³ Ibidem, 106.

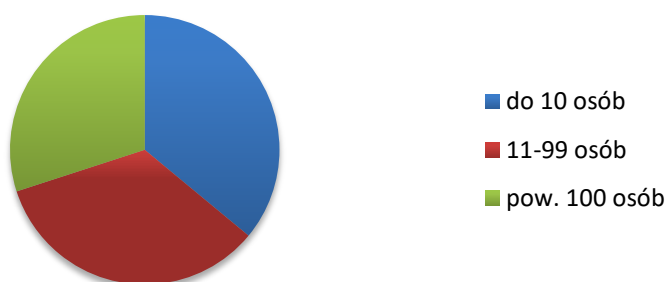
Grupą docelową były osoby studiujące/pracujące/mieszkające obecnie w Krakowie. Oznacza to, iż kryterium doboru był aktualny stan zamieszkania w Krakowie, bez znaczenia skąd respondenci pochodzą, jak i określony wiek 18-30 (1 osoba jest w wieku 31). Uzasadnienie tej decyzji przedstawiono we wstępie do niniejszego raportu. W Krakowie mieszka 51 739 osób w wieku 19-24 i 64 267 w wieku 25-29, co daje **116 006 osób** w grupie docelowej⁴.

W niniejszym badaniu wzięły udział **773 osoby w wieku 18-31**. Średni wiek grupy respondentów wynosił **21** lat (była to również najczęściej wskazywana odpowiedź), zaś środkową odpowiedzią (medianą) było 22. Oznacza to, że połowa respondentów jest młodsza, niż 22, a połowa starsza. **154 respondentów to mężczyźni, 613 to kobiety**. **207** jednocześnie uczą się i pracuje, **506** uczą się/studiuje, **51** osób tylko pracuje, **4** osoby nie uczą się, ani nie pracują.

Wśród studentów, najczęściej wśród respondentów pojawiają się ci studiujący na Uniwersytecie Jagiellońskim – ok 80%, Akademia Górniczo Hutnicza – 8%, Uniwersytet Ekonomiczny - 7%, Politechnika Krakowska – 6%, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II – 1% , Uniwersytet Rolniczy – 1%, i Akademia Muzyczna – 0,4%. Studenci mieszkający w Krakowie studiują również na poza-krakowskich uczelniach -13 wskazań. Wielu spośród respondentów (ok. 18%) studiuje dwa kierunki, w tym jeden z nich w 100% na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Pracujący respondenci pracują w różnej wielkości przedsiębiorstwach/organizacjach. Zarówno w małych, średnich, jak i dużych przedsiębiorstwach pracuje około 1/3 pracującej w Krakowie młodzieży (36% w małych, 34% w średnich, 30% w dużych).

Pracują najczęściej na **umowie cywilno-prawnej (zlecenie, dzieło)**, pozostali na **umowie o pracę** w proporcji **65% do 34%**. Pozostały procent to osoby samozatrudnione lub pracujące w inny sposób. Jeśli chodzi o wymiar czasu, najczęściej jest to do 20 godzin tygodniowo, w elastycznych godzinach pracy/dorywczo. 24% pracuje w pełnym wymiarze godzin, 19% w pełnym wymiarze, acz elastycznie, 16% zaś w niepełnym wymiarze

⁴ Rocznik statystyczny Miasta Krakowa 2015

godzin. Kilka osób wskazało również „nienormowany czas pracy na zlecenie”, „pracuję ile trzeba”, lub „praca z domu”.

Jeżeli pracujesz - w jakim wymiarze czasu?

305 z 773 osób odpowiedziało na to pytanie

1	dorywczo, nieregularnie - do 20 godzin tygodniowo	114 / 37%
2	pełen wymiar godzin	72 / 24%
3	elastycznie - do 40 godzin tygodniowo	57 / 19%
4	niepełny wymiar godzin	48 / 16%
5	Inne	14 / 5%

Respondenci to w **86% osoby nieurodzone w Krakowie**. Najwięcej pochodzi z miejscowości położonych od 100 do 300 km od Krakowa, 16% nieco bliższych (50-100), 12% dalszych (300-500), 8% pobliskich i 4% ościennych (30-50 km i do 30 km – w tej grupie młodzieży częściej, niż w innych młodzież mieszka poza Krakowem, a codziennie do niego dojeżdża do pracy/na uczelnię). 7% pochodzi z miejscowości położonych powyżej 500 km.

Odległość od Krakowa miejscowości pochodzenia/urodzenia:

1	100-300 km	297 / 39%
2	50-100 km	126 / 16%
3	Jestem z Krakowa	110 / 14%
4	300-500 km	96 / 12%
5	30-50 km	59 / 8%
6	pow. 500 km	53 / 7%
7	do 30 km	29 / 4%

Wielkość miejscowości pochodzenia **to najczęściej małe miejscowości do 10 tysięcy mieszkańców oraz do 50 tysięcy mieszkańców**. 18% pochodzi z większych miast powyżej 500 tysięcy mieszkańców (w tym z Krakowa). Po 14% urodziło się w miastach do 100 i 500 tysięcy mieszkańców.

Korelacja między odległością od Krakowa, a wielkością miasta występuje w przypadku odległości powyżej 500 km i wielkości powyżej 500 tysięcy mieszkańców. Częściej też małe miejscowości oznaczają bliższą odległość od Krakowa.

Wielkość miejscowości pochodzenia/urodzenia:

767 z 773 osób odpowiedziało na to pytanie

1	do 10 tys. mieszkańców	245 / 32%
2	do 50 tys. mieszkańców	164 / 21%
3	pow. 500 tys. mieszkańców	140 / 18%
4	do 500 tys. mieszkańców	110 / 14%
5	do 100 tys. mieszkańców	108 / 14%

Jednocześnie te osoby czują się związane z Krakowem! – to „ich miasto”, lubią je, korzystają z niego, angażują się na jego rzecz, wiążą z nim przyszłość.

WYMIARY PRZYNALEŻNOŚCI DO KRAKOWA I AUTOIDENTYFIKACJI

Respondenci generalnie czują się związani z Krakowem. Średnia ocena poczucia przynależności to 3,7/5. 25% ujęło swoją przynależność jako pełną, 37% jako 5/5, 26% jako średnią (3/5), 10% małą i 3% bardzo małą.

Do Krakowa młodzi ludzie przyjechali (lub w nim zostali) w większości ze względu na **studia** (osobno – **uczelnię** 89% i kierunek studiów 58%), ale też ze względu na **klimat miasta, ofertę kulturalną, rozrywkową** (45%, 45% i 28%). Ponadto, przyciągnęła ich **perspektywa pracy** (26%), **praca** (9%), a także **znajomi** (35%), **bliskość geograficzna** (25%) i **rodzina** (22%). Dla 15 i 12% ważne z tego punktu widzenia są **zabytki krakowskie i historia miasta!**

Do domów rodzinnych wracają najczęściej **raz lub kilka razy w miesiącu** (31 i 25%). 15% wybiera się tam raz na kilka miesięcy, 8% raz w tygodniu, 4% zaś tylko na święta. Opcje kilka razy w tygodniu i codziennie najczęściej wymieniane były wraz z najniższą odległością miejsca pochodzenia od Krakowa, co oznacza, że młodzież mieszka poza Krakowem, a codziennie/kilka razy w tygodniu dojeżdża do pracy i na studia w Krakowie.

Jednoczesna wysoka przynależność i poziom związania z Krakowem świadczy o tym, że to Kraków jest centrum życia tych młodych ludzi i to z nim się identyfikują.

Ponadto, badana młodzież 18+ **angażuje się w życie miasta na poziomie niespotykanym wśród innych grup wiekowych**. Dla 57% jest to uczestniczenie w imprezach organizowanych dla krakowian – festiwalach, świętach, wydarzeniach w dzielnicach, wielu podkreśla ich współorganizowanie. **Aż 47% respondentów angażuje się w wolontariat!**

- Rekomendowane jest pogłębienie tego tematu w dalszych badaniach (motywacja do wolontariatu, przyczyny zaangażowania itd.).

30% respondentów angażuje się w pracę **samorządu**, czy to studenckiego, czy terytorialnego w Krakowie. Po 23% realizuje **inicjatywy lokalne** w Krakowie i udziela się na rzecz społeczności przez **organizacje pozarządowe**. 4%, a więc 24 osoby wśród przebadanych zgłasza projekty w Budżecie Obywatelskim. Prawie połowa zna jedną lub więcej krakowskich organizacji pozarządowych, również te angażujące się na rzecz społeczności lokalnych, czy nawet osiedlowych. To bardzo szczegółowa wiedza, która świadczy o zaangażowaniu.

Czy w Krakowie angażujesz się w:

537 z 773 osób odpowiedziało na to pytanie

1	Imprezy organizowane dla krakowian (festiwale krakowskie, św...	308 / 57%
2	Wolontariat	254 / 47%
3	Samorządy (studenckie, miejskie)	160 / 30%
4	Inicjatywy lokalne (działania na rzecz Twojej społeczności lokal...	125 / 23%
5	Prace organizacji pozarządowych	121 / 23%
6	Budżet Obywatelski (czy zgłaszasz projekty)	24 / 4%

Wszystkie te aktywności świadczą o wysokim poziomie zaangażowania na rzecz Krakowa i jego społeczności. Udział w samorządach, inicjatywach lokalnych, organizacjach pozarządowych, a nawet w imprezach wymaga znajomości środowiska, problemów, ludzi i ich potrzeb. Wymaga również nakładu czasu i zasobów intelektualnych, które ta grupa kieruje w stronę Krakowa, a nie swoich miejscowości pochodzenia. **Poziom uczestnictwa w życiu społecznym i publicznym jest bardzo wysoki** i należy to wziąć pod uwagę w planowaniu polityk miejskich. Jednocześnie współwystępowanie wysokiego poczucia przynależności do Krakowa z wysoką aktywnością na jego rzecz może wskazywać na budowanie poczucia tożsamości m.in. przez aktywność na rzecz społeczności i uczestnictwo.

→ Te kwestie również należy pogłębić w dalszych badaniach.

Respondenci w pytaniach otwartych wykazywali się świadomością społeczną i znajomością krakowskich problemów. Interesują się sprawami Krakowa, znają problemy i potrzeby mieszkańców, uważają się za jednych z nich.

Wskazując na problemy miasta, najczęściej wymieniali m.in. problemy smogu, zieleni miejskiej, zasobów lokalowych, infrastruktury miasta, infrastruktury transportowej i transportu miejskiego i rynku pracy.

WYBRANE CYTATY

O STANIE POWIETRZA

(90% cytatów odnosiła się do powietrza, cytujemy tylko kilka wybranych):

„Smog to jedyny problem, który może zaważyć na tym czy po studiach zostanę w Krakowie.”

„Żyję mi się w Krakowie bardzo dobrze. Uwielbiam to miasto, klimat, który tutaj panuje. Jednak tak, jak wspomniałam wcześniej: nie wyobrażam sobie mieszkać tutaj nadal w momencie, gdy poziom smogu zwiększa się z roku na rok (mam wrażenie, że w zeszłym roku mniej było dni, w których poziom przekroczonych norm był tak wysoki).”

„Czyste powietrze i więcej zieleni nawet tej najmniejszej jest mnóstwo niezagospodarowanych skwerków na których można by posadzić jakieś krzewy czy pojedyncze drzewa, pnącza. Warto pomyśleć o ograniczeniu ruchu samochodów w niektórych częściach miasta.”

„Kraków to cudowne miasto, z którym wiążę swoją przyszłość. Wyczekuję jedynie poprawy jakości powietrza.”

O INFRASTRUKTURZE:

„Miasto przestaje być dla ludzi. Zieleń jest zabudowywana. Nowe galerie, hotele ale brak nowych parków. Fort Bronowice, działka przy Błoniach to przykłady braku planu zagospodarowania.”

„Wąskie chodniki zastawione samochodami, tramwaje stojące w korkach przez samochody, złe powietrze przez samochody, wypadki przez samochody, przejścia podziemne niedostosowane do niepełnosprawnych (przez samochody), w centrum kostka brukowa, która sprawia, że przejechanie kilku metrów na wózku inwalidzkim jest koszmarem. Miasto powinno być dla ludzi, a nie dla maszyn.”

„Nie mogę się doczekać rozbudowy infrastruktury komunikacji miejskiej Prądnika Białego (planowana budowa linii tramwajowej).”

„Zdecydowanie przeszkadza fakt nazw przystanków. Jeśli jest kilka przystanków, np. na rondzie Matecznego, powinno być rozróżnienie w postaci numerowania ich lub przypisywania liter, gdyż osoba spoza Krakowa nie ma innego sposobu dowiedzenia się, skąd dokładnie odjeżdża dany transport, niż wycieczka po wszystkich przystankach i czytanie rozkładu...”

„Chcę podzielić się przemyśleniami odnośnie komunikacji miejskiej, w godzinach porannych tramwaje i autobusy "pękają w szwach" mimo iż jest ich wiele, to jednak w stosunku do liczby mieszkańców nadal za mało. Wielu pasażerów nie wsiada do tramwaju lub jedzie w bardzo niekomfortowych warunkach.”

„(...)idąc np. Ulica Karmelicka czy Krupniczą raczej trudno jest znaleźć kosz na śmieci.”

O STOSUNKACH SPOŁECZNYCH:

„Studenci zostawiają ogromne pieniądze w Krakowie, jednak odnoszę wrażenie, że rodowici mieszkańcy bardzo nieprzychylnie się do nich odnoszą... traktują ich jak zło konieczne. To jest przykre, biorąc pod uwagę, że to właśnie spora część studentów zostaje w tym mieście pracując w przyszłości na jego dobre imię.”

„Jeśli jest się spoza Krakowa, trudno czuć się częścią tej społeczności. Wielu mieszkańców nie przepuści okazji, żeby zmieszać cię z błotem, tylko dlatego, że nie jesteś STĄD. Mi samej jeden pan powiedział, że jestem "Murzynem z Pomorza" (...).”

„Mimo ogromu ludzi dookoła, człowiek jest bardzo samotny.”

O WARUNKACH MIESZKANIOWYCH:

„Ceny wynajęcia pokoju - z kosmosu. Ceny co roku drożeją, gdyż właściciele wiedzą, że studenci byli, są i będą. Przydałyby się dodatki mieszkaniowe dla studentów. Kosmiczna opłata za mieszkanie oraz przeżycie z miesiąca na miesiąc = student nie ma środków na poznawanie kultury, rozwoju, samorealizację.”

„Bardzo lubię mieszkać w Krakowie i chcę się angażować w życie miasta. Niestety, jak podobno 20% wynajmujących, nie mam tutaj meldunku, ale kiedy tylko będzie to możliwe, oficjalnie się przeniosę.”

„W Krakowie bardzo ciężko pozwolić sobie na życie w dobrych warunkach ponieważ wynajem mieszkania jest bardzo drogie i większość pieniędzy trzeba przeznaczyć na czynsz. Studenci mają jeszcze większy problem ze znalezieniem mieszkania. Wiąże się to ze strachem osoby wynajmującej mieszkanie gdyż boi się ona szkód jakie może wyrządzić studenteria. Często aby zamieszkać w dobrym i bezpiecznym miejscu trzeba dopłacić i to tylko dlatego, że jest się studentem.”

O RYNKU PRACY:

„Kraków w porównaniu z innymi miastami jest świetnym miejscem do studiowania ze względu na szeroką ofertę uczelni jak i wydarzeń rozrywkowo-kulturowych. Jednak jest to jedno z największych miast w Polsce, w którym najciężiej znaleźć solidne i godne zatrudnienie po studiach.”

„Chciałabym żeby było więcej możliwości rozwoju zawodowego: dofinansowywane szkolenia, różne bezpłatne inicjatywy. Studia studiami, ale uważam że praktyka jest najważniejsza - staże i własna działalność np. Społeczna. Inwestycja w młodych to inwestycja w przyszłość.”

„Ciekawa oferta kulturalna, galerie sztuki, wiele możliwości działania w sferze kultury-wolontariaty, praktyki. Niestety ciężko znaleźć dobrze płatną pracę w tym obszarze.”

„W Krakowie jest duży problem ze znalezieniem pracy w zawodzie, szczególnie w specjalistycznych placówkach. Dla wielu ludzi po studiach jedynym, co Kraków ma do zaoferowania, są centra outsourcingowe. To zmusza ich do poszukiwania pracy w innych miastach.”

O KULTURZE:

„Bardzo słaba oferta kulturalna skierowana do młodych ludzi, brak wsparcia dla młodych, niezależnych artystów.”

INNE:

„Mimo że działam w NGO, to tracę regularnie nadzieje na to, że da się coś zmienić.”

„Jest jeszcze zbyt słaba współpraca między Krakowem a gminami ościennymi.”

„Cieszę się, że Kraków się rozwija, chciałabym jednak aby było w nim więcej zieleni i żeby nieco przystopować z maksymalnym zalewem betonu jaki się tu urządził od paru lat. Cieszę rewitalizację skwerów. Proponuję zająć się sztuką miejską, zainwestować w parę murali na szpetnych budynkach.”

O WSZYSTKIM:

„Kraków piękne miasto z wspaniałą historią, zabytkami, ciekawą ofertą kulturalną i pełną bazą restauracji, kin, centrów handlowych (nie budujcie już kolejnych! :O), pubów, klubów, miejsc rozrywki. Jedyne minusy to: smog, śmierdzące powietrze, darmowa komunikacja TYLKO dla kierowców w czasie przekroczeń norm powietrza; duża konkurencja na rynku pracy; drogie mieszkania; zbyt gęsta zabudowa miasta, a za mało tworzenia nowych miejsc zieleni (parków, skwerów, ogrodów).”

„Kocham Kraków. To moje rodzinne miasto, jest piękne, tętniące życiem, pełno tu wszystkiego, umożliwia rozwój w każdej dziedzinie. Pracuję w IT i wiem, że Kraków jest pod tym względem doskonałym miejscem do pracy i nauki. A jednak po studiach chcę stąd wyjechać na północ Polski. Oprócz zwykłej ciekawości świata, kierują mną też inne pobudki - zimą Kraków zasnuwa na kilka miesięcy smog przekraczający normy zanieczyszczenia powietrza kilkukrotnie. Nie czuję się też specjalnie bezpiecznie, zwłaszcza wieczorami, wracając ze spotkania czy pracy - nie zliczę ile razy zostałam zaczepiona na własnym osiedlu przez pijanych osiłków albo „trudną młodzież”, ludzie giną od noża na Kazimierzu czy Rynku Głównym. Poza tym mam wrażenie że fundusze naszego miasta nie są kierowane tam gdzie być powinny, jest mało zieleni, co raz więcej bloków i biurowców, chodniki zastawione samochodami, brakuje neutralnej przestrzeni. Chciałabym wrócić tu potem za kilka lat i zobaczyć że miasto zmieniło się na lepsze.”

ŻYCIE W KRAKOWIE

Respondenci użytkują miasto i jego różne elementy. W mieście poruszają się w 98% **transportem miejskim** i oceniają je dobrze 3,5/5. Również **pieszo** (82%), **samochodem** (21%) i **rowerem** (17%), oceniając drogi i chodniki średnio/dobrze, a ścieżki rowerowe słabo/średnio.

Mieszkają w **wynajętych mieszkaniach** (30%), **pokojach** (26%) i w **miejscu w pokoju** (11%), 9% w akademiku, 8% we **własnym mieszkaniu**, 13% w **domu rodzinnym** – również poza Krakowem! Dzielne odległości, jakie pokonują wahają się od **2 do 30 km**. Pojedyncze osoby u znajomych, rodziny, we własnym domu. Warunki mieszkaniowe oceniają źle i średnio głównie ze względu na **koszty wynajmu i kupna**.

Respondenci średnio nie mieli znaczących problemów ze znalezieniem lokum – ale najwięcej osób (21%) trudność tę oceniło 4/5. Jak wynika z dodatkowych komentarzy pogłębiających tę kwestię, nie największym problemem jest znalezienie lokum, ale jego jakość w stosunku do ceny. Najczęściej poszukują lokum w

Interne: na portalach i na Facebook (specjalne grupy), a także wśród znajomych. Nie widzą efektywności w pośrednictwie przez biura, czy uczelnie.

Poziom życia, na co składają się różne czynniki, oceniają raczej dobrze, zaś sytuację materialną oceniają średnio – 39% lub dobrze – 45% (11% bardzo dobrze). Na ich dochody składają się (można było wskazać więcej źródeł, procenty się zatem nie kumulują):

- Ponad 60% rodzice, 5% rodzina, 2% alimenty od jednego z rodziców (najczęściej ojca), 2% renta po członku rodziny,
- 41% praca, praca dorywcza, wakacyjna, 3% wskazań na korepetycje, 0,8% na własną działalność,
- 30% stypendia socjalne, naukowe, doktoranckie, zapomogi,
- 3% własne oszczędności
- 0,2% kredyt,
- 0,07% inne.

Jeśliby mieli większe zastrzyki gotówki najchętniej by je **odłożyli** (72%!), w dalszej kolejności na **kulturę i edukację** (53%, 44%), **zakupy ubrań, sprzętu, wyposażenia mieszkania** 37%, **rozrywkę** 33%, zakupy **żywniowe** 19%, **sprzętu** 16% i **inne** 5%. Wśród wolnych odpowiedzi często pojawiały się kursy językowe, zawodowe, studia podyplomowe, materiały naukowe, książki, bilety do teatru, opery, podróże, sprzęt komputerowy, elektronika, ubrania, przyjemności, wakacje, sport. Pojawiały się też pozycje z kategorii – lepszej jakości jedzenie, podstawowe sprzęty domowe, podniesienie jakości mieszkania, przeprowadzka do pokoju jednoosobowego, „nadgonienie rówieśników”, czy „możliwość nieliczenia każdego gorsza”, a nawet spłata długów. Były też generalne kategorie typu „przyszłość”, „oszczędzanie”, „na wypadek kryzysu”, „na mieszkanie”, czy „na lokatę”.

W Krakowie niemal wszyscy respondenci korzystają z **pubów i restauracji, centrów handlowych i oferty kulturalnej** (97%, 95% i 94%), natomiast **lekarza już tylko połowa!** Również połowa korzysta ze **świątyni** (kościół). 31% **głosuje w wyborach w Krakowie**, 28% korzysta z **urzędów** takich jak meldunkowy, skarbowy, pracy, a 17% **głosuje w Budżecie Obywatelskim**. 5% bierze udział w **konsultacjach społecznych**.

18% płaci w Krakowie podatek dochodowy, przy czym 34% w ogóle pracuje.

- ➔ Rekomendowane jest podjęcie aktywności w tym obszarze, aby informować i zachęcać młodzież do związania się z Krakowem w tym wymiarze.

OTOCZENIE SPOŁECZNE

Oceniając stosunki społeczne w Krakowie respondenci odnosili się nieraz do zamknięcia społeczności „rodowitych krakowian” i nierzadko dyskryminacji. Odnoszą się do tego niektóre cytaty. Jednocześnie potwierdzeniem tego zjawiska może być obserwowalna do pewnego stopnia separacja grup znajomych pochodzących z Krakowa i spoza niego. Istnieją bariery przepływów społecznych i integracji społecznej w Krakowie.

Wśród znajomych ponad połowy respondentów są osoby zarówno z Krakowa, jak i pochodzące spoza niego. 60% respondentów określa swoje otocze nie jako „mieszane”. Tym niemniej dla aż 33% osób spoza Krakowa otoczeniem są osoby spoza Krakowa. 6% respondentów ma wśród znajomych osoby pochodzące głównie z Krakowa. Jednocześnie, osoby urodzone w Krakowie częściej wymieniały osoby z Krakowa, jako swoich znajomych, niż osoby spoza Krakowa, tym niemniej nie występuje tutaj korelacja.

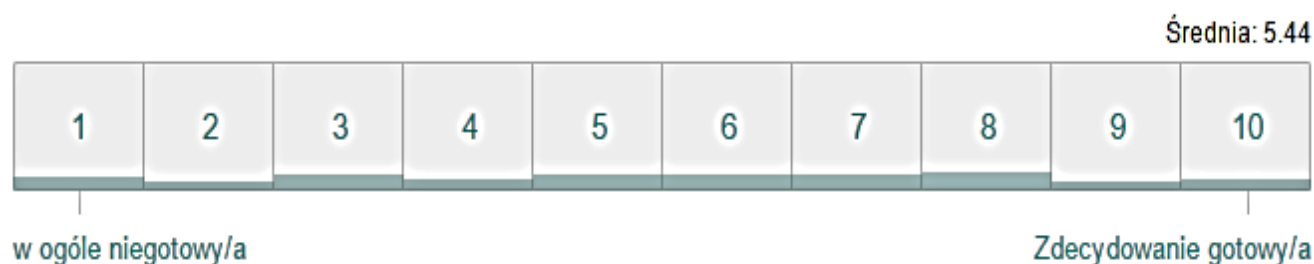
PRACA:

Zdecydowana większość respondentów większość widzi szansę na pracę we własnym zawodzie w Krakowie i planuje bądź pracować w Krakowie, kontynuować pracę w Krakowie, bądź założyć/kontynuować działalność gospodarczą w Krakowie. 24% chce wyjechać za granicę., a 13% pracować w innym mieście w Polsce, 8% chce wrócić w rodzinne strony, 6% nie chce zostać w Krakowie, a 18% nie wie gdzie chce żyć i pracować.

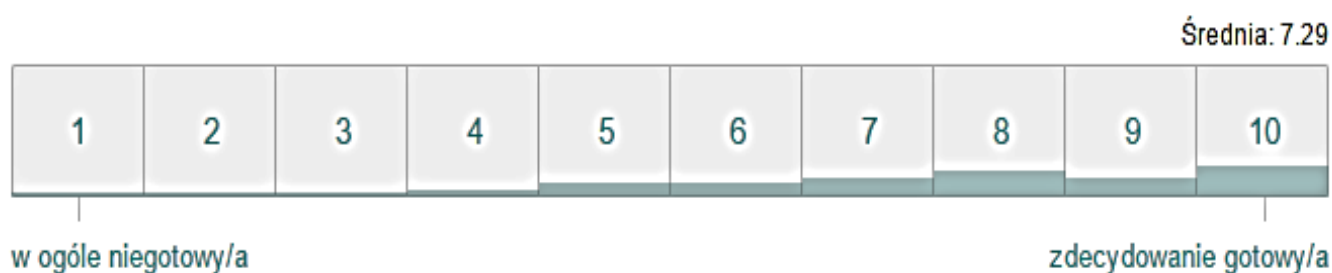
83% respondentów widzi szanse na prace we własnym zawodzie w Krakowie, tylko 17% nie ma co do nich złudzeń. Jednocześnie widzi mankamenty w wysokości płac, czy w barierach wejścia na rynek pracy. Informacje o rynku pracy w Krakowie czerpie ze zróżnicowanych i fragmentarycznych źródeł: Internet (97%), social media, znajomi (ponad połowa), wykładowcy, nauczyciele, szkoły i uczelnie, raporty, analizy i statystyki po ok. 30%, biura karier i rodzina po ok. 20%, zaś tylko 6% młodzieży sięga po specjalistyczne źródła i analizy think tanków, biur informacji, czy urzędu pracy.

GOTOWOŚĆ DO MOBILNOŚCI:

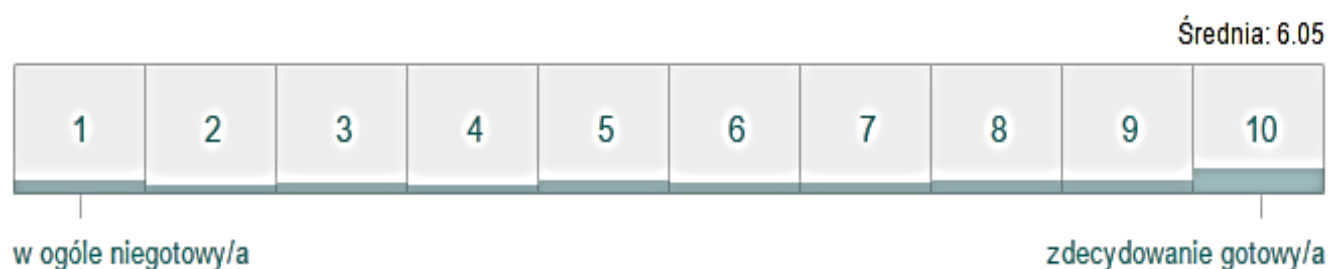
Gotowość do wyjazdu do pracy za granicą jest rozłożona – podobna część młodzieży jest bardzo gotowa do wyjazdu, jak i w ogóle niegotowa. Po równo rozkładają się również ci średnio i raczej gotowi:

Na staż/praktykę zawodową respondenci są zdecydowanie bardziej gotowi, nie ma też za wielu osób w ogóle niegotowych:

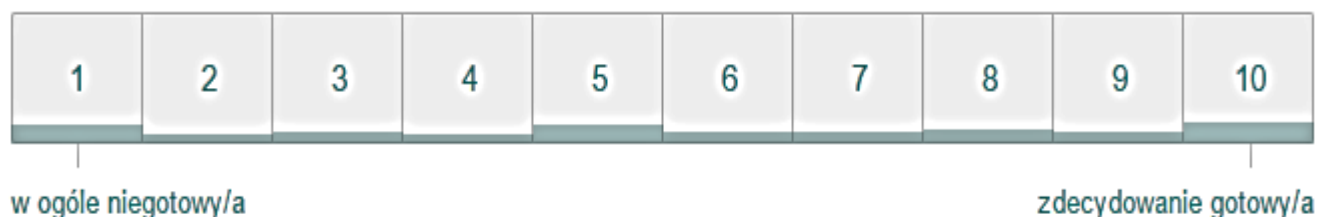

Podobnie na wymianę studencką, chociaż średnia jest o cały stopień niższa:

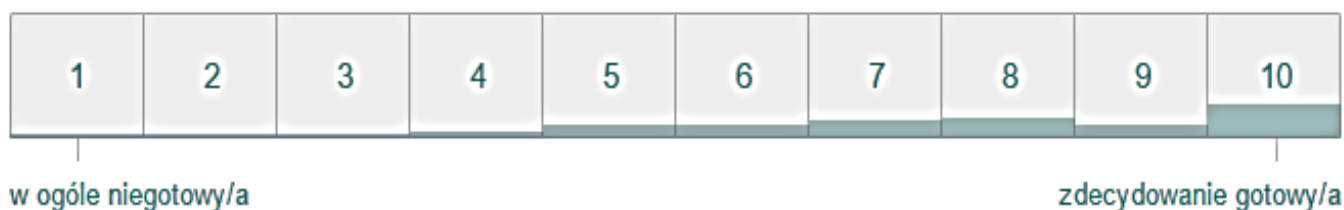
Mniejszą popularnością cieszyłyby się wymiany młodzieżowe:

Średnia: 5.78

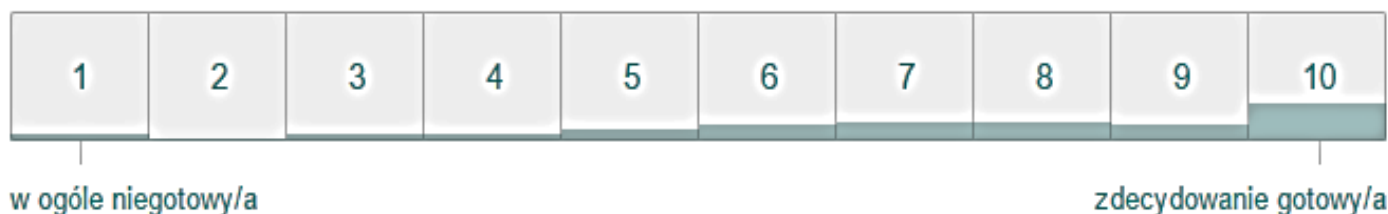
Młodzież w tym wieku zdecydowanie woli szkolenia i seminaria międzynarodowe:

Średnia: 7.29

oraz konferencje międzynarodowe.

Średnia: 7.28

Młodzież widzi w mobilności zawodowej i edukacyjnej przede wszystkim szansę na samorozwój i możliwość zdobycia dodatkowych umiejętności, wiedzy, kompetencji, które wykorzysta przede wszystkim w karierze zawodowej. W dalszej kolejności wiążą to z rozwojem zainteresowań, możliwościami podróży i szansą na podniesienie pułapu zarobków.

Łącząc powyższe oceny z pytaniem o preferowane przeznaczenie nadwyżek finansowych oraz o problemy w mieście Kraków zarysowują nam się priorytety i wartości młodzieży 18+. Są to z jednej strony nakierowane na samych siebie cele rozwojowe, inwestowanie w edukację, samorozwój, rozwijanie pasji i zainteresowań, jak również działania nakierowane na uzyskiwanie pieniędzy, zysków, które umożliwiają wygodne i przyjemne życie, a z drugiej inwestowanie swojego czasu i umiejętności w rzeczy wspólne, przynoszące korzyści społeczności. Młodzież docenia i chroni wspólną przestrzeń widząc w niej gwarancję zachowania wysokiej jakości życia i standardów dla wszystkich.

→ Kwestia wartości młodzieży należy do dalszych badań.

PODSUMOWANIE

Dorośla młodzież w Krakowie (późni adolescenci) wykazuje wyjątkowe cechy, deklaracje i zachowania, unikalne w porównaniu do innych grup wiekowych. Aby się nim dokładnie przyjrzeć, wskazane są dalsze

reprezentatywne badania oraz pogłębienie kwestii takich jak: motywacje, wartości, przyczyny aktywności, jak i przyczyn braku podejmowania innych aktywności.

Z niniejszych badań wynika iż młodzież 18+:

- ma ogromny potencjał społeczny i obywatelski, angażuje się w wolontariat, pracuje na rzecz innych w organizacjach pozarządowych, interesuje się swoim otoczeniem,
- w większym, niż inne grupy wiekowe stopniu, zna sprawy Krakowa i angażuje się w inicjatywy lokalne,
- mieszkająca w Krakowie czuje się związana z Krakowem, identyfikuje się z nim i przyczynia się do jego rozwoju,
- ceni Kraków nie tylko za możliwości edukacyjne, zawodowe, życie kulturalne i rozrywkowe, ale też za „klimat miasta”, zabytki, historię,
- chętniej, niż inne grupy wiekowe korzysta z możliwości wpływania na sprawy publiczne w Krakowie,
- w większości planuje pozostać w Krakowie, pracować we własnym zawodzie lub rozwijać własną działalność, najczęściej wymienianą przeszkodą ku temu jest jakość powietrza, niskie zarobki, nie zaś brak pracy (optymizm i wiara we własne siły),
- chociaż pochodzi z innych miejscowości, to w Krakowie lokuje centrum swojego życia i główne aktywności,
- jest ambitna, nakierowana na samorozwój, edukację, ale też podróże, zdobywanie nowych doświadczeń, poprawę swojego statusu i rozwijanie pasji i zainteresowań.

Bazując na badaniach i obserwacjach KDO rekomenduje do podjęcia wspólnych działań (UMK, KDO) na rzecz:

- Zagospodarowania potencjału społecznego, intelektualnego, zaangażowania i identyfikacji z miastem młodzieży 18+ w obszarach: wolontariat, edukacja, kultura, infrastruktura, sprawy społeczne,
- Zagospodarowania potencjału edukacyjnego młodzieży 18+ wobec młodszych kolegów – np. promocja postawy wolontariusza,
- Docenienia postawy wolontariuszy, społeczników i postawy zaangażowania na rzecz Krakowa,
- Prowadzenia działań komunikacyjnych w obszarze meldunku, usług medycznych, bezpiecznej, pracy (też dorywczej) dla osób uczących się i zachęcanie do rozliczania się w Krakowie,
- Zintegrowania informacji o rynku pracy i zapotrzebowaniu na zasoby ludzkie, branże i profesje w Krakowie, a także o możliwościach mobilności, kształcenia itd.,
- Prowadzenia komunikacji z młodzieżą – ciągłej i rzetelnej wymiany informacji o potrzebach miasta i młodzieży, rozwijanie konsultacji społecznych kierowanych i do młodzieży,
- Rozwijania kultury młodzieżowej i informacji o niej.